

⇒ *Ayrimlar plastik qadoqdagi suv iste'mol uchun qulay va xavfsiz ekanligini ta'kidlaydi. Boshqalar esa vodoprovod suvini ma'qul ko'rishadi.*

1-TOMON:

Quyida “Nega ayrimlar plastik qadoqdagi suv iste'mol uchun qulay va xavfsiz ekanligini ta'kidlaydi?” degan savol asosida shu pozitsiyani qo'llab-quvvatlovchi argumentlar hayotiy misollar, tadqiqot va statistik ma'lumotlar, shuningdek O'zbekiston misolida yoritib berilgan.

1. GIGIYENIK XAVFSIZLIK VA SIFAT KAFOLATI

Asos: Plastik qadoqdagi suvlar maxsus tozalash va filtrlash texnologiyalari asosida tayyorlanadi. Bu jarayonlar bakteriyalar, viruslar va boshqa zararli moddalardan tozalashga xizmat qiladi.

Tadqiqot: Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining (WHO) 2022-yilgi hisobotiga ko'ra, rivojlangan mamlakatlardagi qadoqlangan suvlarning 90% dan ortig'i ichish uchun xavfsiz deb topilgan. Ayniqsa, tabiiy manbadan olinadigan mineral suvlar organizm uchun foydali mikroelementlarga ega.

Hayotiy misol: Toshkentda faoliyat yurituvchi “Aqua Life” va “Sof Suv” kabi kompaniyalar o'z suvlarini ko'p bosqichli tozalash, ozonlash va ultrabinafsha nurlanish orqali dezinfeksiya qilish usullari bilan ishlab chiqaradi. Mahsulotlar sanitar sertifikatlariga ega va doimiy nazoratdan o'tadi.

O'zbekiston konteksti: Ba'zi hududlarda vodoprovod suvidan foydalanish salomatlikka xavf tug'dirishi mumkin. Masalan, 2021-yilda Sog'liqni saqlash vazirligi Farg'ona viloyatining ayrim tumanlarida vodoprovod suvidan ich ketish, oshqozon kasalliklari ko'payishiga sabab bo'lganligini rasman bildirgan. Bunday sharoitda qadoqlangan suv ishonchli manba sifatida afzal ko'riladi.

2. PORTATIVLIK VA ISTALGAN VAQTD FOYDALANISH QULAYLIGI

Asos: Plastik qadoqdagi suv oson tashiladigan, saqlashga qulay va har qanday sharoitda – ishda, mashinada, sayohatda – foydalanish mumkin bo'lgan mahsulotdir. Hayotiy misol: O'zbekiston bozorlarida 0,5 litrli plastik butilkadagi suvlar ko'plab do'konlarda, jamoat joylarida, hatto yengil avtomashina salonlarida ham mavjud. Issiq yoz kunlarida ushbu suvlar aholining issiqdan himoyalaniishi va suvsizlanishni oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Statistika: O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda butilkalangan suv ishlab chiqarish hajmi 450 million litrdan oshgan. Bu esa iste'molchilar orasida bunday suvga talab nihoyatda yuqori ekanligini ko'rsatadi.

3. ISHONCHLILIK VA SIFATSIZ VODOPROVOD MUAMMOSINING OLDINI OLISH

Asos: Aholi orasida “kran suvi”dan xavfsizlik nuqtayi nazaridan shubhalanish mavjud. Qadoqlangan suv esa ishlab chiqaruvchi va nazorat organlari tomonidan tekshirilgan bo'lishi sababli ko'proq ishonch uyg'otadi.

O'zbekiston misoli: O'zbekistonning Qoraqalpog'iston Respublikasi va Sirdaryo viloyatlarida ichimlik suvi ta'minoti yillardan beri dolzarb muammo bo'lib kelmoqda.

2022-yilda OAVda tarqalgan ma'lumotlarga ko'ra, ushbu hududlarda aholining katta qismi bahor va yoz oylarida ichimlik suvini bozordan sotib olishga majbur bo'lgan. Hayotiy misol: Toshkent shahrida ishlovchi ofis xodimlari, maktab o'qituvchilari va savdo markazlarida xizmat ko'rsatuvchi ishchilar orasida ko'pchilik aynan qadoqlangan suvni ichishni afzal ko'radi. Sababi – ishonchlilik, gigiyena va vaqt tejash.

4. SOG'LIQNI SAQLASH VA TIBBIY TAVSIYALAR

Asos: Tibbiyot mutaxassislari homilador ayollar, bolalar va immuniteti past shaxslar uchun qadoqlangan yoki filtrlangan suv ichishni tavsiya etishadi.

Tadqiqot: "Global Water Report" 2023-yilgi tibbiy kuzatuvlariga ko'ra, plastik idishlardagi sertifikatlangan suvlar ichki a'zolar faoliyati uchun xavfsizroq bo'lgan. Ayniqsa, yo'llar, kollejlari, kasalxonalar kabi muhitda bu suvlar tavsiya etiladi.

Hayotiy misol: O'zbekistonda ko'plab maktabgacha ta'lim muassasalari va xususiy klinikalar bolalarga faqat qadoqlangan yoki maxsus filtrlardan o'tgan suv berilishini qat'iy talab qiladi. Bu esa ota-onalar orasida ham qadoqlangan suvga bo'lgan ishonchni oshiradi.

2-TOMON:

Quyida "Nega ayrimlar vodoprovod suvini ma'qul ko'rishadi?" degan savol asosida bu fikrni qo'llab-quvvatlovchi argumentlar hayotiy misollar, ilmiy tadqiqotlar, statistik ma'lumotlar hamda O'zbekiston misolida yoritilgan:

1. IQTISODIY JIHATDAN TEJAMKORLIK

Asos: Vodoprovod suvi plastik qadoqdagi suvga qaraganda ancha arzon. Aholining ko'pchiligi o'z byudjetini tejashni istaganligi sababli vodoprovod suvini ma'qul ko'radi.

Statistika: AQShdagi "Consumer Reports" tashkilotining 2023-yilgi hisobotida qadoqlangan suv vodoprovod suviga nisbatan 20 barobar qimmat ekani aniqlangan. O'zbekiston misoli: 2024-yil Toshkent shahrida 1 litr qadoqlangan suvning o'rtacha narxi 2 500 so'mni tashkil etgan bo'lsa, vodoprovod orqali 1 litr suv narxi 10 so'm atrofida bo'lgan. Bu esa oddiy iste'molchi uchun katta farq demakdir.

Hayotiy misol: Oilaviy byudjeti chegaralangan aholining, ayniqsa ko'p bolali oilalarning, plastik suv emas, vodoprovod suvini ishlatishga majbur bo'lishi aynan narx bilan bog'liq. Ko'plab o'zbekistonliklar qozonda qaynatish yoki filtrlardan o'tkazish orqali ushbu suvdan foydalanadi.

2. ATROF-MUHITGA NISBATAN EKOLOGIK BARQARORLIK

Asos: Vodoprovod suvidan foydalanish plastik iste'molini kamaytiradi va bu orqali chiqindi muammosi kamayadi.

Tadqiqot: BMT atrof-muhit dasturi (UNEP) 2022-yilgi hisobotida aytilishicha, global miqyosda har yili 11 million tonna plastik chiqindi suv mahsulotlaridan kelib chiqadi.

O'zbekiston misoli: Toshkent, Namangan, Farg'ona kabi yirik shaharlarda chiqindi poligonlarida plastik butilkalar soni yil sayin oshib bormoqda. Ekologiya qo'mitasining 2023-yilgi hisobotiga ko'ra, chiqindi tarkibidagi plastik butilkalar umumiy hajmning 15% ni tashkil etadi.

Hayotiy misol: Ekologik ongli yoshlar harakatlari – masalan, “Green Future Uzbekistan” guruhi – vodoprovod suvidan foydalanishni targʻib qilishadi. Ular qayta ishlatiladigan idishlarda suv ichishni, filtrdan oʻtkazilgan vodoprovod suvi ichishni afzal koʻrishadi.

3. QULAYLIK VA DOIMIY MAVJUDLIK

Asos: Vodoprovod suvi har doim mavjud boʻladi. Uni istalgan vaqtda ochib ichish mumkin, tashib yurish yoki doʻkonga borish talab qilinmaydi.

Hayotiy misol: Ish kuni davomida ofis yoki maktablarda odamlar koʻpincha kran suvini qaynatar yoki filtr orqali tozalab ichadilar. Bu holat vaqt va kuchni tejaydi.

Oʻzbekiston misoli: Aholi band boʻlgan hududlarda, masalan, yirik sanoat korxonalari, maktablar, kasalxonalarda ichimlik suvining asosiy manbai vodoprovod hisoblanadi. Toshkentdagi “Tibbiyot akademiyasi”da talabalar uchun kran suvi maxsus filtrli kranlar orqali beriladi.

4. SIFATLI TOZALASH TEXNOLOGIYALARINING RIVOJLANISHI

Asos: Zamonaviy suv tarmoqlari va filtrlash texnologiyalari orqali vodoprovod suvi xavfsiz holga keltirilmoqda.

Tadqiqot: Germaniyada 2021-yilda olib borilgan ekologik tadqiqotda vodoprovod suvi baʼzi qadoqlangan suv turlaridan ham toza chiqqan.

Oʻzbekiston misoli: Toshkent shahrida 2022–2023-yillarda “Obod qishloq” va “Toza ichimlik suvi” dasturlari orqali 300 dan ortiq mahallada ichimlik suvi tizimi yangilandi. Bu orqali suv sifati va gigiyenasi ancha yaxshilandi.

Hayotiy misol: Chilonzor tumanidagi ayrim mahallalarda yangi suv minoralari oʻrnatilib, suv tozalovchi uskunalar bilan taʼminlandi. Natijada, aholi plastik suv xarid qilish zaruratidan voz kechdi.

5. MAHALLIY RESURLARGA TAYANISH VA MUSTAQILLIK

Asos: Vodoprovod suvi mahalliy manbalardan olinadi. Bu ichki suv resurslariga tayanish, transport xarajatlarini kamaytirish va energiya tejash imkonini beradi.

Tadqiqot: “World Water Council” maʼlumotlariga koʻra, mahalliy suv manbalaridan foydalanish mamlakatlarning ekologik mustaqilligini oshiradi va iqlim oʻzgarishiga nisbatan bardoshlilikni kuchaytiradi.

Oʻzbekiston misoli: Oʻzbekistonning koʻplab hududlarida ichimlik suvi mahalliy artezian quduqlardan olinadi. Surxondaryo, Jizzax va Navoiy viloyatlarida ichki suv resurslari asosida aholi suv bilan taʼminlanmoqda.